

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของญี่ปุ่น

Japan's Environmental Policy

ยงศักดิ์ ขจรผดุงกิตติ*

(Yongsak Kajornpadungkitti)

บทคัดย่อ

ญี่ปุ่นเป็นประเทศในทวีปเอเชียที่มีการเปิดประเทศเพื่อรับเอาเทคโนโลยีและอารยธรรมตะวันตกมาพัฒนาประเทศในช่วงกลางของคริสต์ศตวรรษที่ 19 แต่จากการที่ญี่ปุ่นได้เจริญรุดหน้าจนเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อในด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศเช่นใด รวมถึงการที่รัฐบาลญี่ปุ่นมีนโยบายและมาตรการในการจัดการต่อปัญหาเหล่านั้นอย่างไร เป็นหัวข้อที่ควรให้ความสนใจ การเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และพัฒนาการด้านนโยบายสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ในอดีต ผ่านการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะ จนถึงการออกพระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อม จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันการเกิดขึ้นของปัญหาสิ่งแวดล้อม และการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ญี่ปุ่น นโยบายสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะ

พระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อม

* อาจารย์(ดร.) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Abstract

Japan is an Asian country which begins to take western culture and technology to promote the modernization in the middle of 19th centuries. As a result, Japan nowadays becomes the major economic power of the world. However, Japan's progression affects on the environmental problems and how the Japan government has the political measures to handle those problems are the issues that should be considered. Therefore, learning about the environmental problems that Japan experienced and the development of previous Japan's environmental policies that are enforced by the Public Nuisance Countermeasures Law until the Basic Environment Law is proclaimed, will be useful for prevention of the environmental problems and decision of an environmental policy in Thailand.

Keywords: Japan, environmental policy, The Public Nuisance Countermeasures Law,

The Basic Environment Law

ญี่ปุ่นเป็นประเทศในทวีปเอเชีย ที่มีการเปิดประเทศเพื่อรับเอาเทคโนโลยีและอารยธรรมตะวันตก มาพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญในยุคใหม่ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกับประเทศไทย แต่จากการที่ญี่ปุ่นได้เจริญรุดหน้าไปไกลจนเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันนั้น ในด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศ ญี่ปุ่นได้ผ่านประสบการณ์เช่นใดมาบ้าง และมีมาตรการแก้ไขต่อปัญหาต่าง ๆ อย่างไร จึงเป็นเรื่องที่ประเทศไทยควรให้ความสนใจศึกษาต่อไป

ประวัติและพัฒนาการของนโยบายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

ประเทศญี่ปุ่นนับแต่ยุคปฏิรูปเมจิ(ค.ศ. 1868) เป็นต้นมา มีความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองเป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถสรุปแยกเป็นยุคต่าง ๆ ของการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมได้ดังนี้คือ

ช่วงปฏิรูปเมจิถึงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1868 - 1945)

ในปี ค.ศ. 1872 ซึ่งเป็นปีเมจิที่ 5 ประชากรในประเทศญี่ปุ่นทั้งสิ้นประมาณ 34.8 ล้านคน การจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในยุคปฏิรูปเมจิ มีวัตถุประสงค์เพื่อก่อตั้งระบบบัญชาการของประเทศ โดยมีหลักการพื้นฐานที่ตั้งอยู่บนการบริหารนโยบายเพื่อการพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย ด้วยการสร้างความเข้มแข็งของกำลังทหารของประเทศและการพัฒนาเพื่อไล่ตามประเทศทางยุโรปและอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วให้ได้ โดยมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมจากระบบขุนนาง ด้วยการออกประกาศเกี่ยวกับการถือครองสิทธิในที่ดินภายใต้หลักการที่ว่า "ที่ดินส่วนท้องถิ่นคืนสู่ชาวไร่ชาวนา" ซึ่งเป็นประกาศที่ออกในปี ค.ศ. 1868

นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งระบบการเก็บภาษีที่ดินที่ได้จากการออกเอกสารแสดงสิทธิถือครอง อันนำมาสู่

รายได้ของรัฐบาล อีกทั้ง ยังมีการจัดทำระเบียบปฏิบัติในการพัฒนาที่ดิน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่ดินของเขตออกโคโต ซึ่งเป็นเกาะใหญ่ด้านตอนเหนือของประเทศ ฯลฯ หลักการสำคัญของนโยบายนั้นนอกจากจะใช้เป็นเครื่องมือในการบัญชาการบริหารประเทศแล้ว ยังใช้เป็นเครื่องมือในการปกป้องชีวิตของประชากรจากอันตรายต่างๆ ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ หรืออุบัติเหตุธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนา

ในปี ค.ศ. 1880 ได้เริ่มมีการนำคำ "มลพิษ" มาใช้ในกฎระเบียบระดับจังหวัด และเกิดมาตรการ "การเปลี่ยนแหล่งประวัติศาสตร์เป็นสวนอุทยาน" ซึ่งเป็นมาตรการที่ประกาศใช้โดยคณะรัฐบาลในปี ค.ศ. 1873 ซึ่งถือเป็นมาตรการที่จะสร้างระบบการอนุรักษ์ทรัพย์สินสมบัติทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีมาแต่เดิมของประเทศญี่ปุ่น ในช่วงที่ประเทศกำลังมุ่งมั่นที่จะเปิดประเทศและพัฒนาประเทศให้ทันสมัย

หลังปี ค.ศ. 1887 เป็นช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นเข้าสู่ช่วงพัฒนาสร้างจักรวรรดิญี่ปุ่น โดยเริ่มจากประกาศปรับปรุงระบบผังเมืองที่เริ่มใช้ในปี ค.ศ. 1888 ในช่วงเดียวกันนี้ ได้มีการสร้างระบบเกี่ยวกับสถานีพยากรณ์อากาศกลาง และสถานีวิเคราะห์ภูมิอากาศขึ้นทั่วประเทศ ในปี ค.ศ. 1891 ได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับด้านสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมเช่น กฎหมายเกี่ยวกับโรคติดต่อ การประปา สิ่งปฏิกูล เป็นต้น กฎหมายที่เกี่ยวกับเกษตรกรรมและการประมง เช่น กฎหมายการพัฒนาที่ดินทำกิน การป่าไม้ การอุทยานแห่งชาติ การประมง เป็นต้น กฎหมายที่เกี่ยวกับการโยธาเช่น กฎหมายเกี่ยวกับการสร้างเขื่อน กฎหมายเกี่ยวกับแม่น้ำลำธาร เป็นต้น ตลอดจนการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการเหมืองแร่ และการรถไฟ ฯลฯ อีกทั้ง แผนที่ผังเมืองขนาด 1 ต่อ 50,000 ก็ได้รับการจัดทำขึ้นในปี ค.ศ. 1892 โดยส่วนงานรังวัดแผนที่ทหาร กองทัพบก

ในช่วงสงครามญี่ปุ่น-จีน และสงครามญี่ปุ่น-รัสเซีย เป็นช่วงที่อุตสาหกรรมหนักของประเทศญี่ปุ่น

ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างมาก พระราชบัญญัติกำหนดทำเลที่ตั้งโรงงานไม่สามารถผ่านออกมาใช้เป็นกฎหมายได้ ในปี ค.ศ. 1911 พระราชบัญญัติโรงงานได้ถูกประกาศใช้ แต่นำมาใช้จริงเมื่อปี ค.ศ. 1916

ในยุคสมัยไทโซ (ค.ศ. 1912-1925) เป็นช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและการปกครองมากมาย เช่น การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่อง ช่วงภาวะเศรษฐกิจซบเซาหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 การปฏิวัติรัสเซีย การรณรงค์ด้านแรงงานที่เกิดขึ้นทั่วโลก

ในปี ค.ศ. 1916 ได้มีการออกพระราชบัญญัติถมที่ดินเพื่อเป็นที่ดินหลวง ซึ่งนำมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งทะเลให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรม สิ่งเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดเป็นแหล่งอุตสาหกรรมใหญ่ 4 แห่งในเมืองใหญ่ 6 เมือง ในช่วงเดียวกันนี้ได้มีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองแหล่งประวัติศาสตร์ และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติขึ้น และเริ่มมีการก่อสร้างศูนย์รวมอุตสาหกรรมขึ้นที่ควั่นแมนจูเรีย และคาบสมุทรเกาหลี อีกทั้งโรงงานที่เป็นต้นเหตุของปัญหามลพิษจากปรอทในเมืองมินามาตะก็ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1909

ในปี ค.ศ. 1923 หลังเกิดอุบัติเหตุแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในกรุงโตเกียวและเขตคันโต ได้มีการออกพระราชบัญญัติผังเมืองฉบับพิเศษ พร้อมกับพระราชบัญญัติแรงงานอุตสาหกรรมยามสงคราม พระราชบัญญัติรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นเริ่มเข้าสู่ยุคที่ทหารเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารประเทศ

เมื่อเข้าสู่ยุคสมัยโฮวะ (ค.ศ. 1926-1988) ประชากรมีเพิ่มมากขึ้นเป็น 60 ล้านคน มีกระแสการให้ความสำคัญกับนโยบายด้านประชากรและทรัพยากรธรรมชาติเกิดขึ้น มีการออกมาตรการด้านสาธารณสุขและสุขภาพที่มุ่งหวังจะพัฒนาสุขภาพของประชาชน ในปี ค.ศ. 1931 ได้มีการออกพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติขึ้น ในช่วงต้นสมัยโฮวะจนถึงช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 พบว่ามีผู้ป่วยเป็นโรคอิไตอิไต ซึ่งเป็นโรคที่เกิดจากการสะสมของแคดเมียมจากโรงงาน

อุตสาหกรรมมากที่สุด หลังจากนั้น ญี่ปุ่นก็เข้าสู่ช่วงยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งสิ้นสุดสงครามเมื่อมีการทิ้งระเบิดนิวเคลียร์ที่ฮิโรชิมา และนาซากิตามลำดับ

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่และการฟื้นฟูประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1945-1954)

ในปี ค.ศ. 1945 ญี่ปุ่นมีประชากรประมาณ 72.14 ล้านคน ช่วงสงครามทั้งโรงงานและเมืองถูกทำลาย อาหารขาดแคลน และทรัพยากรได้ถูกนำไปใช้จนแทบจะหมดไปแล้ว อีกทั้งพื้นที่ประเทศที่มีถึง 675,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งได้มาจากการรุกรานครอบครอง และจากสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ได้ลดลงเหลือเพียง 373,000 ตารางกิโลเมตร กลุ่มผู้มีอำนาจในช่วงสงครามถูกย่อยสลาย อีกทั้งทหารและประชากรที่ย้ายไปอยู่ต่างประเทศในช่วงสงครามก็เริ่มกลับสู่ประเทศที่อยู่ในภาวะขาดแคลนและสับสนอลเวง

ภายใต้การปกครองของกองกำลังทหารพันธมิตร (GHQ) ได้มีการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ในการฟื้นฟูประเทศ เช่น การปฏิรูปที่ดิน โดยหลักการสำคัญของนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1946 ซึ่งจะมีข้อความที่กล่าวถึง “ประเทศแห่งสาธารณสุข” “การปกครองส่วนท้องถิ่น” “เสรีภาพของสื่อและการรวมกลุ่ม” “การไม่เข้าร่วมสงคราม” ฯลฯ

การเกิดขึ้นของสงครามเกาหลีในช่วงปี ค.ศ. 1950-1952 ส่งผลให้เกิดอุปสงค์ความต้องการทางสงครามขึ้นในประเทศญี่ปุ่น อุตสาหกรรมใน 4 เขตอุตสาหกรรมหลักของประเทศฟื้นตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดมลภาวะอันเนื่องจากอุตสาหกรรมอย่างรุนแรง

ในปี ค.ศ. 1953 กองสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมของกระทรวงสาธารณสุขได้ทำการสำรวจภาวะมลพิษทั่วประเทศ เพื่อที่จะนำผลการสำรวจมาใช้ประกอบการออกพระราชบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานป้องกันมลภาวะ

สิ่งแวดล้อมชีวิต แต่ปรากฏว่าได้รับการคัดค้านต่อต้านจากกระทรวง ทบวง หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคอุตสาหกรรมและการค้าต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ทำให้ไม่สามารถออกกฎหมายดังกล่าวได้

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจและการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในยุคเร่งรัดพัฒนาท้องถิ่น (ค.ศ.1955-1964)

ในปี ค.ศ. 1955 มีการออกพระราชบัญญัติมาตรการชั่วคราวเกี่ยวกับการใช้ถ่านหินและพระราชบัญญัติหลักการการใช้พลังงานนิวเคลียร์ ทำให้นโยบายด้านพลังงานเปลี่ยนจากพลังงานน้ำเป็นหลัก เชื้อเพลิงเป็นรอง เป็นเชื้อเพลิงเป็นหลักพลังงานน้ำเป็นรอง อีกทั้งได้มีการก่อตั้งทางหลวงขึ้น ในปี ค.ศ. 1954 ซึ่งได้กำหนดให้ใช้ภาชนะน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นงบประมาณด้านการทางหลวง เพื่อนำไปใช้ในแผนพัฒนาทางหลวงแห่งชาติฉบับที่ 1 และเป็นยุคที่มีนิคมที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นโดยการนิคมที่อยู่อาศัย ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1954 ในปี ค.ศ. 1956 ได้มีการออกแผน 5 ปีของการพัฒนาเศรษฐกิจระยะที่ 1 ขึ้น โดยมีการระบุว่า “สิ้นสุดยุคฟื้นฟูหลังสงครามแล้ว” ช่วงปลายทศวรรษ 1950 เป็นช่วงที่โรงงานผลิตน้ำมันได้เริ่มทำการใหม่อีกครั้ง มีอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเกิดขึ้นมากมาย มีการผลิตยาฆ่าแมลง โพลีเอทิลีน และผงซักฟอกต่าง ๆ ออกสู่ตลาดมากมาย เป็นการเข้าสู่ยุคของการบริโภคสินค้าอำนวยความสะดวก ยานยนต์และเครื่องใช้ไฟฟ้าเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ด้านการบริหารความสะอาดของเมืองก็เกิดปัญหาการจัดการกับขยะที่เป็นของแข็ง อีกทั้งในวงการพลังงานไฟฟ้า ก็มีโครงการสร้างโรงไฟฟ้าน้ำมันเตาขนาดใหญ่ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารโลก ดังเช่นโรงไฟฟ้ามิเอะ ที่อำเภอยกกะอิชิ โรคมินามาตะ (มลพิษจากสารปรอท) และโรคิโตะไต้เริ่มเป็นปัญหาสังคมขึ้นมาอีกครั้งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1956 ในปี ค.ศ. 1958 เกิดการพิพาทถึงขั้นนองเลือดระหว่างโรงงานผลิตเชื้อ

กระดาศที่ปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำ กับชาวประมงที่อยู่ปลายน้ำ ส่งผลให้สภานิติบัญญัติต้องรีบออกพระราชบัญญัติอนุรักษ์คุณภาพน้ำ พระราชบัญญัติควบคุมการปล่อยน้ำเสียโรงงาน และพระราชบัญญัติควบคุมน้ำทิ้ง

แผนเพิ่มรายได้เท่าตัวแห่งชาติในปี ค.ศ.

1960 ถือเป็นจุดกำเนิดของยุคเศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดสรรประชากรและรายได้ไปยังท้องถิ่นผ่านการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้ท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง อันเกิดจากแผนพัฒนาแห่งชาติระยะที่ 1 ด้วยแผนดังกล่าว จะป้องกันไม่ให้ประชากรและโรงงานไปรวมศูนย์ตั้งกันในเขตเมืองหลวงมากเกินไป โดยได้ออกพระราชบัญญัติจัดการผังเมืองหลวง (ค.ศ. 1956) จากนั้นได้ออกพระราชบัญญัติจำกัดการตั้งโรงงานในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมเดิม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในแผนพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมใหม่ไม่ได้มีการกำหนดให้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันมลภาวะ อีกทั้งประกาศเตือนต่าง ๆ ที่ออกมาจากกระทรวงสาธารณสุขก็ไม่ได้ได้รับความสนใจจากภาคอุตสาหกรรมหรือรัฐบาล ส่งผลให้กระทรวงอื่น ๆ และหน่วยงานระดับจังหวัดไม่ให้ความสนใจเท่าใดนัก

หลังจากที่มีการประท้วงเกี่ยวกับปัญหามลภาวะเกิดขึ้น โดยประชากรในเขตที่ประสบมลภาวะในหลายพื้นที่ จึงส่งผลให้มีการระบุข้อความ “ให้ความสนใจเกี่ยวกับการป้องกันมลภาวะ” และมีการออกเป็นกฎหมายในที่สุด

ในยุคนี้ การดำเนินการพัฒนาเมือง/พัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาแหล่งพลังงานไฟฟ้า การพัฒนาแหล่งน้ำ การก่อสร้างที่อยู่อาศัยและการก่อสร้างถนนหนทาง ฯลฯ ล้วนแล้วแต่สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นกับการบริหารงานอุทยานธรรมชาติเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้ง การใช้ยาปราบศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่มีสารพิษสูงเช่น สารเกลืออินทรีย์ ปรอทอินทรีย์ และฟอสฟอรัสอินทรีย์ ฯลฯ มาใช้พันติดต่อกันเป็นเวลานาน ตลอดจนการใช้สารซักล้างซึ่งก่อให้เกิด

มลพิษทางน้ำ เริ่มมีผลต่อการทำลายวัฏจักรของระบบนิเวศในประเทศญี่ปุ่น แผลงตามธรรมชาติ ปลาและนกที่หาได้ ในธรรมชาติแต่เดิมที่เคยมีมา เริ่มหมดไป สารเคมีเกษตรที่ตกค้างในอาหาร อุบัติเหตุการปนสารเคมี เริ่มกลายเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีปัญหาเฉพาะกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดน้ำเสีย ปัญหาการเผาไหม้พลาสติกในโรงงานขยะ อันเป็นต้นเหตุของปัญหามลพิษทางอากาศ เกิดขึ้นอย่างมากมาย

หลังปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา การเคลื่อนย้ายประชากรเข้าสู่เมืองใหญ่ตามการพัฒนาเมือง หรือพัฒนาอุตสาหกรรมเริ่มมีมากขึ้นในระดับประเทศ ส่งผลให้เกิดปัญหาแรงงานวัยทำงานในเขตเกษตรกรรมลดน้อยลง และมีจำนวนประชากรในถิ่นเกษตรกรรมลดน้อยลง พระราชบัญญัติมาตรฐานการเกษตร (ค.ศ. 1960) และพระราชบัญญัติมาตรฐานการป่าไม้ (ค.ศ. 1964) ได้ถูกบัญญัติขึ้นในช่วงนี้

ในเรื่องกฎระเบียบเกี่ยวกับมลภาวะ ได้เริ่มมีการนำพระราชบัญญัติอนุรักษ์คุณภาพน้ำและพระราชบัญญัติควบคุมน้ำทิ้งโรงงานมาใช้ ได้มีการควบคุมน้ำทิ้งจากโรงงานเป็นลำดับขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของค่าน้ำที่ดำเนินการบำบัด ทำให้โรงงานที่จะสร้างใหม่ต้องมีการบำบัดน้ำเสียขั้นสูงเพื่อให้ค่า BOD ของน้ำเสียที่ปล่อยออกมาอยู่ในระดับที่กำหนด ซึ่งเมื่อกำหนดเช่นนี้ ส่งผลให้เการตั้งโรงงานใหม่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำเป็นไปได้ยากขึ้น และยังเป็นภาระกระตุ้นให้โรงงานเก่าต้องโยกย้ายโรงงานออกไป

พระราชบัญญัติควบคุมควันเสียที่ออกในปี ค.ศ. 1962 เป็นกฎหมายที่มีบทบังคับที่มีประสิทธิภาพ โดยที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ต่างกับพระราชบัญญัติอนุรักษ์คุณภาพน้ำ ที่กำหนดให้มีการตรวจติดตามตลอดเวลาและกำหนดมาตรการฉุกเฉินไว้ในตัวกฎหมาย จึงมีการประกาศข้อมูลการวัดค่ามลพิษ ออกข่าวมลพิษและการเตือนด้านมลพิษอย่างสม่ำเสมอ

ส่งผลให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศอย่างกว้างขวาง ความสนใจของสังคมและการเมืองที่มีต่อมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและการรณรงค์ด้านต่าง ๆ เริ่มแพร่ขยายไปอย่างกว้างขวางมากขึ้นในยุคนี้

พระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะและยุคเปลี่ยนแปลงของนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม (ค.ศ. 1965-1974)

ในปี ค.ศ. 1965 สภาล่างและสภานบนได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการพิเศษพิจารณามาตรการด้านมลภาวะอุตสาหกรรมขึ้น โดยคณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยกรรมการที่มีมาจากคณะกรรมการชุดอื่นที่มีอยู่แล้วและเป็นคณะกรรมการที่พิจารณาเกี่ยวกับหัวข้อและประเด็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมลภาวะ โดยการพิจารณาจะจำกัดหัวข้อเฉพาะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับมลภาวะจากภาคอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุขได้อาศัยโอกาสที่มีเงินประกันสะสมจำนวนมากจากระบบประกันสุขภาพ ที่กำหนดให้ประชาชนทุกคนต้องเป็นสมาชิกของระบบประกันนี้ นำมาจัดสรรในแผนสินเชื่อและการลงทุนภาครัฐ ในรูปแบบของมาตรการสินเชื่อที่จะช่วยนโยบายป้องกันมลภาวะ และร่วมกับกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมในการเสนอกฎหมายให้มีการจัดตั้งองค์การป้องกันมลภาวะเพื่อที่จะถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับ SMEs และออกกฎหมายมาได้ในที่สุด โครงการก่อสร้างต่าง ๆ ขององค์การดังกล่าวเช่น อพาร์ทเมนต์โรงงาน นิคมอุตสาหกรรม และสถานสวัสดิการร่วมได้ถูกจัดทำเป็นแผนและดำเนินการไปตามแผน ซึ่งต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานที่ดูแลปกครองด้านการโยธา และออกมาเป็นโครงการต่างๆ มีการประกาศกฎจังหวัดเพื่อกำหนดเขตพื้นที่อุตสาหกรรมพิเศษ อันจะเป็นการห้ามก่อสร้างแหล่งชุมชนในพื้นที่ติดกันกับพื้นที่ดังกล่าว การย้ายแหล่งที่อยู่อาศัยที่อยู่ติดกับพื้นที่เกิดมลภาวะอย่างรุนแรง

ในปี ค.ศ. 1965 กระทรวงสาธารณสุขได้จัดตั้งคณะกรรมการพิจารณามลภาวะขึ้น เพื่อที่จะให้พิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับ “นโยบายพื้นฐานด้านมลภาวะ” โดยที่ผู้อำนวยการกองพิจารณากฎหมายสำนักงานฯ ได้เป็นแกนกลางในการพิจารณาประเด็นกับ 14 กระทรวงที่เกี่ยวข้อง และท้ายที่สุดก็สามารถยื่นร่างพระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะเข้าสู่สภาได้ กฎหมายดังกล่าวมีหลักการและวัตถุประสงค์ ในการที่จะให้ความคุ้มครองต่อสุขภาพของประชาชน อนุรักษ์สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต กำหนดนิยามของมลภาวะที่ภาครัฐจะควบคุม ควบคุมการปล่อยมลพิษ ควบคุมการใช้ที่ดินและการตั้งโรงงาน ทำแผนการป้องกันมลภาวะ จัดการกรณีพิพาทด้านมลภาวะช่วยเหลือผู้ประสบปัญหามลภาวะ ฯลฯ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ถือเป็นกฎหมายแม่ในการบัญญัติกฎหมายด้านมลภาวะที่เกี่ยวข้องที่จะออกมาในภายหลัง

ประเด็นสำคัญสูงสุดของการออกกฎหมายฉบับนี้คือ “สมดุลที่เหมาะสมของมาตรการด้านมลภาวะกับการพัฒนาเศรษฐกิจ” กับ “คุณสมบัติด้านกฎหมายของเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อม” กล่าวคือ ในมาตราที่ 9 ของพระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะที่ว่า “เกณฑ์มาตรฐานมลพิษทางอากาศที่เกี่ยวกับสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์” เป็นหัวข้อที่ได้รับการคัดค้านอย่างรุนแรงจากวงการอุตสาหกรรมและการค้า ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า “เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านพลังงาน การขจัดสารซัลเฟอร์จะส่งผลให้ศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศลดต่ำลง เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดการว่างงานเป็นจำนวนมาก” อย่างไรก็ตาม ได้มีการค้นคว้าประเมินผลเกี่ยวกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจเมื่อมีการนำระบบซัลเฟอร์ต่ำมาใช้ในอุตสาหกรรม ด้วยการคำนวณตามหลักเศรษฐศาสตร์โดยใช้ตารางรายงานประจำเดือนว่าด้วยเรื่องสินค้าทุนและผลิตภัณฑ์ของสำนักงานนโยบายเศรษฐกิจมาประกอบการคำนวณ พบว่าไม่มีปัญหาแต่

อย่างไร ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุข จึงนำผลการสำรวจผลกระทบจากควันทันเสียและรายงานของสำนักงานนโยบายมาเป็นเหตุผลในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อม และผ่านมติคณะรัฐมนตรีในที่สุด โดยออกมาเป็นหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติมาตรฐานฯ ว่า “การคุ้มครองสุขภาพไม่ถือเป็นปัจจัยขัดแย้งกับการพัฒนาเศรษฐกิจ” ซึ่งได้มาจากผลการสำรวจผลกระทบที่ใช้วิธีคำนวณตามหลักเศรษฐศาสตร์

หลังจากผ่านมติคณะรัฐมนตรี กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมได้ส่งเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการแผนงานพลังงาน และกำหนดเป็นแผนการใช้ซัลเฟอร์ต่ำ เมื่อปลายปี ค.ศ. 1969 อีกทั้ง ทางกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมได้เร่งรีบพัฒนาเทคโนโลยีการขจัดซัลเฟอร์ โดยถือว่าเป็นบิก ไชเอนส์ โปรเจกต์ของสำนักเทคโนโลยีอุตสาหกรรม กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม เริ่มจากช่วงปลายทศวรรษ 1955 ที่มีการนำเข้าน้ำมันดิบจากตะวันออกกลางเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดปัญหามลภาวะต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาน้ำมันดิบไหลลงสู่ทะเล ปัญหามลภาวะจากศูนย์รวมอุตสาหกรรม ปัญหาผู้ป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจติดขัดในเขตอำเภอยกกะอิชิ ฯลฯ สำหรับปัญหาน้ำมันดิบรั่วไหลลงสู่ทะเลนั้น ได้มีการออกกฎหมายภายในประเทศขึ้นในปี ค.ศ. 1966 เพื่อที่จะให้สัตยาบันต่อข้อตกลงสากลว่าด้วยการป้องกันน้ำมันดิบไหลลงสู่ทะเล สำหรับมาตรการช่วยเหลือผู้ป่วยที่อำเภอยกกะอิชิ นั้นทางอำเภอยกกะอิชิเองได้ออกระบบการแพทย์ป้องกันมลภาวะขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1967 โดยทางอำเภอได้จัดสรรงบประมาณของอำเภอมาช่วยรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลในส่วนที่ผู้ป่วยต้องรับผิดชอบ หลังจากหักค่าประกันสุขภาพแล้ว ระบบนี้ได้กลายเป็นต้นแบบของพระราชบัญญัติช่วยเหลือผู้ประสบภัยมลภาวะ (ค.ศ. 1969) ซึ่งได้มีการพิจารณาถึงความ

เหมาะสมภายใต้พระราชบัญญัติช่วยเหลือผู้ประสบภัย
มลภาวะว่าจะให้ฝ่ายเอกชนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสัก
เพียงไร โดยการที่จะให้ภาคเอกชนรับผิดชอบค่าใช้จ่าย
นั้น กองมลภาวะกระทรวงสาธารณสุขจะต้องหารือ
ประสานงานกับผู้บริหารของสถานประกอบการที่
เกี่ยวข้อง และเจรจากับสภาอุตสาหกรรม เพื่อที่จะแก้ไข
ปัญหาของแต่ละโครงการ

ในปี ค.ศ. 1968 ได้มีการยกเลิกพระราช
บัญญัติควบคุมควันเสียฉบับเก่า และบัญญัติ
พระราชบัญญัติป้องกันมลพิษทางอากาศฉบับใหม่ขึ้น
อีกทั้ง ได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติควบคุมมลพิษ
ทางเสียงตามข้อเรียกร้องของหน่วยงานปกครองใน
ท้องถิ่น ซึ่งแต่เดิมต้องใช้ประกาศของจังหวัดในการ
ควบคุมมลพิษทางเสียง

ด้วยพระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการ
มลภาวะ ทำให้มีการกล่าวถึงโรคฮีโตไอโต และโรคมินา
มาตะว่าเป็นโรคที่เกิดจากมลภาวะหรือไม่ กระทรวง
สาธารณสุขได้รับรองผลการค้นคว้าของภาควิชาแพทย-
ศาสตร์มหาวิทยาลัยคูมาโมโต้เกี่ยวกับโรคมินามาตะ
และจัดสรรงบประมาณในปี ค.ศ. 1965 เพื่อที่จะจัด
ตีพิมพ์รายงานผลการค้นคว้าฉบับดังกล่าว สำหรับโรคฮี
โตไอโต จากผลการค้นคว้าของมหาวิทยาลัยคานาซาว่า
และผลการสำรวจมลพิษสารแคดเมียมของกระทรวง
สาธารณสุข ได้ผลแสดงให้เห็นว่าสารแคดเมียมถือเป็น
สาเหตุของโรคฮีโตไอโต ส่งผลไปถึงการที่ข้าวและน้ำบ่อ
ได้รับมลพิษจากสารแคดเมียม ที่อำเภอยกกะอิชิ ผลการ
สำรวจของกลุ่มสาธารณสุขและการแพทย์ มหาวิทยาลัย
มิเอะ ผลการสำรวจผลกระทบของควันเสียของกระทรวง
สาธารณสุข และผลการสำรวจคูโรคาวะ ได้แสดงให้เห็น
ในทางวิชาการว่ามลพิษทางอากาศมีความเกี่ยวข้องเป็น
อย่างยิ่งกับการเกิดโรค และผลการสำรวจนี้ได้ถูก
ประกาศให้ทราบทั่วไปเมื่อปี ค.ศ. 1966 ด้วยความสนใจ
ของสังคมและการเมืองที่มีต่อมลภาวะที่อำเภอยกกะอิชิ
กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมและวงการอุตสาหกรรม

กรรมเริ่มให้ความสนใจต่อผลการรณรงค์ต่อต้านศูนย์
รวมอุตสาหกรรมที่อำเภอมิชิมิมา และอำเภอโนมูมาชิ โดยที่
หลังจากปี ค.ศ. 1966 ได้ให้การรับรองโดยไม่มีข้อขัดแย้ง
เกี่ยวกับโรคร้ายที่มีผลต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นโดยมลพิษทาง
อากาศในอำเภอยกกะอิชิว่าเป็นโรคที่เกิดจากมลพิษ
และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ต้องออกมาตรการใช้ซัลเฟอร์ต่ำ
ที่ออกมาในภายหลัง

กรณีของโรคมินามาตะ ในช่วงแรกหน่วยงาน
ต่าง ๆ ภาครัฐได้มีความเห็นว่า “หากไม่สามารถอธิบาย
ทางวิทยาศาสตร์ถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้อย่าง
สมบูรณ์ จะไม่ยอมรับการยืนยันที่ว่าอาการต่างๆที่
เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุมาจากสารประกอบปรอทที่ออกมา
จากน้ำทิ้งโรงงาน” ส่งผลให้ไม่มีมาตรการออกกฎบังคับ
โรงงานที่มีรูปแบบการผลิตแบบเดียวกัน ทำให้ไม่
สามารถป้องกันเหตุการณ์เกิดโรคมินามาตะครั้งที่ 2 ที่
เกิดขึ้นที่ลุ่มแม่น้ำอะคาโนะคาวะได้ ทางกระทรวง
สาธารณสุขจึงได้ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และพิจารณา
เห็นสมควรให้ “มีการแบ่งบทบาทหน้าที่และความ
รับผิดชอบของงานด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการปกครอง
และด้านการเมืองให้ชัดเจน และเหมาะสมในการ
ดำเนินการ เพื่อป้องกันไม่ให้มีการใช้วิทยาศาสตร์เป็น
เครื่องมือในการปกป้องผู้ก่อให้เกิดมลพิษ”

สำหรับโรคฮีโตไอโต เนื่องจากมีการรวบรวม
ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่น่าเชื่อถือที่สุดออกมาแล้ว
ในช่วงฤดูใบไม้ผลิปี ค.ศ. 1968 และมีการวิเคราะห์ผล
เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางกระทรวงวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีจึงได้รวบรวมเป็นข้อเสนอของกระทรวงว่าด้วย
การดำเนินมาตรการเร่งด่วนภาครัฐให้กับผู้ป่วยด้วยโรค
ซึ่งเกิดจากมลภาวะหากพิจารณาเห็นว่ามีมีความจำเป็น
โดยนำเสนอผ่านมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือน
พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1968 ต่อมา เลขาธิการสำนัก
นโยบายเศรษฐกิจได้ยื่นเรื่องให้ทางสาธารณสุข
ดำเนินการประกาศข้อคิดเห็นของกระทรวงให้ทราบทั่ว
กันด้วยวิธีการเดียวกัน และเมื่อถึงเดือนกันยายน ค.ศ.

1968 ทางกระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการโดยใช้งบประมาณค้นคว้าวิจัยของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีอาสาสมัครรายงานผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยคูมาโมโตะ และนำผลนั้นเป็นข้อมูลในการประกาศโดยผ่านขั้นตอนการรับรองจากคณะรัฐมนตรี เช่นเดียวกัน หลังจากนั้น หน่วยงานรัฐบาลในกระทรวงอื่น ๆ ได้ออกมาตรการต่าง ๆ ตามแนวทางและข้อคิดเห็นดังกล่าวมาตามลำดับ เหตุการณ์ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญในการกำหนดบทบาทของนักวิทยาศาสตร์และงานด้านวิทยาศาสตร์ที่มีต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ ได้แก่การที่กลุ่มผู้ป่วยจากโรคมินามาตะที่แม่น้ำอาคาะในคาวะ และโรคอิโตอิไตที่อำเภอยกะอิชิ ได้ยื่นเรื่องฟ้องศาลปกครอง ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มของการพิจารณาคดีของศาล ที่เกี่ยวข้องกับโรคที่เกิดจากมลภาวะ

สำหรับพระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะ หลังจากได้มีการออกพระราชบัญญัติผังเมืองฉบับใหม่ขึ้นในปี ค.ศ. 1968 ได้เพิ่มหัวข้อที่ไม่เคยมีในพระราชบัญญัติเดิมเข้าไปในมาตราที่ 13 คือ “ให้ความสนใจต่อการป้องกันมลภาวะ” และ “แผนการป้องกันมลภาวะ”

พร้อมกันนั้น กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมุ่งหวังที่จะเป็นผู้กำหนดนโยบาย ได้รวมหัวข้อเกี่ยวกับมลภาวะ และการจัดตั้งโรงงานใหม่ภายใต้อำนาจของกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อที่จะไว้ต่อกรกับพระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะและพระราชบัญญัติผังเมืองฉบับใหม่ แต่ไม่สามารถผ่านร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวได้

ในช่วงครึ่งแรกของทศวรรษ 1965 มีการออกกฎหมายอนุรักษ์สถานที่ทางประวัติศาสตร์ของเมืองหลวงเก่า และพระราชบัญญัติว่าด้วยการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว และการจัดสรรพื้นที่อนุรักษ์ในเขตเมืองหลวง อันเป็นไปตามนโยบายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ

หน่วยงานด้านการโยธาธิการ ซึ่งส่งผลให้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่น พระราชบัญญัติพัฒนาเมืองใหม่ พระราชบัญญัติปรับปรุงย่านร้านค้า ฯลฯ

พระราชบัญญัติก่อตั้งเมืองวิชาการทสึบะก็ ได้ถูกบัญญัติขึ้นในปี ค.ศ. 1970 เป็นจุดเริ่มของการเพิ่มนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเข้าไปในการบริหารประเทศ ด้านโยธา ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางใหม่ อย่างไรก็ตาม ภายใต้พระราชบัญญัติอุทยานธรรมชาติ กลับมีการให้ความเห็นชอบในการก่อตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานปรมาณูในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติวากาซากิ และให้การรับรองแผนการก่อสร้างถนนหลวงในเขตป่าไม้หลวง 5 โครงการ อีกทั้ง เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1969 ภายใต้แผนพัฒนาแห่งชาติระยะที่ 2 ได้เกิดโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่คือโครงการก่อสร้างสะพานเชื่อมเกาะฮอนชูและเกาะชิโคคุ 3 โครงการผ่านมติรับรองของคณะรัฐมนตรี ในขณะเดียวกัน ก็มีโครงการสร้างสวนพฤกษศาสตร์ทั้งในภาคตะวันออกและภาคตะวันตกของประเทศ โครงการสร้างศูนย์สวนไต้่น้ำ หรือแผนการพัฒนาทางเดินเท้าโตโกโต แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติอย่างจริงจังภายใต้นโยบายที่จะเน้นให้ประชาชนกลับมาคุ้นเคยและเข้ากับธรรมชาติได้ โครงการขนาดใหญ่ดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นที่รู้จักกันดีว่าอยู่ภายใต้แผนปรับโครงสร้างหมู่เกาะญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม นอกจากโครงการสร้างสะพานเชื่อมเกาะฮอนชูและเกาะชิโคคุ กับโครงการสร้างทางรถไฟสายชินคันเซน บางส่วนแล้ว เกือบทุกโครงการไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้ เนื่องจากผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เช่น การรณรงค์ต่อต้านมลภาวะ วิกฤติค่าเงินดอลลาร์ วิกฤติน้ำมัน เป็นต้น

ในต่างประเทศ ปลายปี ค.ศ. 1969 องค์การสหประชาชาติได้ออกรายงานสิ่งแวดล้อมมนุษย์ เลขาธิการ OECD ได้นำเสนอ “ปัญหาของสังคมยุคใหม่” และในอเมริกาได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัตินโยบายสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขึ้น แสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวด้านการเมืองในสังคมสากลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมนุษย์ที่

มีเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 ประธานาธิบดีนิกสันได้แถลงนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและกล่าวหาว่าพิษถึงนโยบายอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่นว่าเป็นการก่อให้เกิดปัญหาด้านมลภาวะ นอกจากนี้ภายในประเทศญี่ปุ่นมีการรณรงค์ต่อต้านมลภาวะเกิดมากขึ้น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่มีแนวความคิดใหม่ก็ได้อาศัยความเคลื่อนไหวนี้ในการต่อรองกับรัฐบาลกลาง อีกทั้งผู้ประสบความเสียหายและกลุ่มผู้สนับสนุนได้ร่วมกันรณรงค์เกี่ยวกับข้อเรียกร้องต่างๆ จนทำให้เกิดเป็นเหตุการณ์ทางการเมืองและปัญหาสังคมที่ค่อนข้างตึงเครียด นายกรัฐมนตรีชิคาโต จึงได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำงานด้านมลภาวะขึ้นภายใต้การควบคุมโดยตรงในเดือนกรกฎาคม เพื่อเป็นหน่วยประสานงานกลาง และใช้ระบบที่อปดาวนิในการออกคำสั่งและปฏิบัติงาน ข้าราชการที่มาจากแต่ละกระทรวงต้องใช้เวลาเพียง 2 เดือนในการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับมลภาวะซึ่งมีความยากและซับซ้อนถึง 14 ฉบับ แล้วนำเสนอต่อการประชุมของรัฐสภา ซึ่งถือได้ว่าเป็นการผ่านร่างกฎหมายที่รวดเร็วเป็นประวัติการณ์

สำหรับรายละเอียดของกฎหมาย ได้มีการลงข้อความ “สร้างสมดุลกับการพัฒนาเศรษฐกิจ” ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรฐานมลภาวะ ด้วยเหตุผลที่ว่า “หากปล่อยไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในกฎหมาย จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อไปได้ จึงควรที่จะตัดทิ้ง” และมีการเพิ่มมลพิษในดินเข้าไปในหัวข้อประเภทของมลพิษ เพิ่มหัวข้อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเข้าไปในนโยบายหลักของประเทศ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอุทยานธรรมชาติให้มีเนื้อความสอดคล้องกัน มีการบัญญัติพระราชบัญญัติอาญามลภาวะขึ้นเป็นกฎหมายอาญา กำหนดข้อกำหนดเกี่ยวกับการคาดคะเนความสัมพันธของสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น อีกทั้งได้บัญญัติพระราชบัญญัติการะผู้ประกอบการที่มีส่วนกับงานป้องกันมลภาวะ ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นเรื่องยากที่จะออกเป็นพระราชบัญญัติได้ เพื่อเป็นการกำหนดหลักการ

เกี่ยวกับภาระค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนให้กับผู้ประกอบการ ได้ยกเลิกกฎหมายคุณภาพน้ำสองฉบับเดิม ปรับรวมเป็นหนึ่งฉบับภายใต้ชื่อพระราชบัญญัติป้องกันการทำลายคุณภาพน้ำ พร้อมทั้งออกพระราชบัญญัติป้องกันมลพิษทางอากาศ ซึ่งทั้งสองกฎหมายได้มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำระดับประเทศขึ้น และมอบอำนาจให้หน่วยงานปกครองท้องถิ่นสามารถที่จะเพิ่มความเข้มงวดของมาตรฐานดังกล่าว รวมถึงบทลงโทษที่สามารถเพิ่มเติมขึ้นมาได้ กรณีที่ทำผิดข้อบังคับ มีการออกพระราชบัญญัติป้องกันมลพิษในดินของพื้นที่ทำกินการเกษตร และพระราชบัญญัติป้องกันมลพิษในทะเล ที่เพิ่มข้อบังคับห้ามทิ้งของเสียลงในทะเล ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมการทำควมสะอาด และออกกฎหมายใหม่ที่เกี่ยวกับการทำความสะอาดและการจัดการบำบัดน้ำเสีย เพื่อใช้เป็นมาตรการในการจัดการเกี่ยวกับของเสียอุตสาหกรรมและของเสียในชีวิตประจำวัน มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติเกี่ยวกับมลภาวะทางเสียง และพระราชบัญญัติการจราจรขนส่งทางบก เพื่อใช้ในการควบคุมเกี่ยวกับมลภาวะทางเสียงที่เกิดจากยานยนต์

สำหรับกฎหมายควบคุมน้ำทิ้ง ได้เพิ่มหัวข้อเกี่ยวกับการควบคุมน้ำทิ้งในความหมายกว้างเข้าไปด้วย และได้เพิ่มการสำรวจมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมในการขึ้นทะเบียนสารพิษ เข้าไปในพระราชบัญญัติควบคุมสารเคมีการเกษตร และได้เพิ่มข้อบังคับในการขนย้ายและเก็บรวบรวมสารพิษเข้าไปในพระราชบัญญัติสารพิษร้ายแรง ด้วยระยะเวลาอย่างน้อยนิดเพียง 2 เดือน ที่ต้องพิจารณาถึง 14 ร่างกฎหมายที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนและทำความเข้าใจได้ยาก แต่ในที่สุดคณะกรรมการที่รับผิดชอบก็สามารถผ่านร่างกฎหมายทั้งหมดได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ทั้งนี้คงเนื่องมาจากพรรคการเมืองทุกพรรคได้รู้สึกถึงความประสงค์อย่างแรงกล้าของประชาชนผู้มีสิทธิในการลงคะแนนเสียง จึงทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวได้ ปลายเดือนธันวาคม ค.ศ. 1971

ได้มีการจัดตั้งทบวงสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อที่จะเป็นหน่วยงานรัฐที่ดูแลเกี่ยวกับปัญหามลภาวะทั้งหมด พร้อมทั้งเป็นหน่วยงานที่ดูแลด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติไปพร้อมกับ การดูแลด้านสิ่งแวดล้อมด้วย นี่ถือเป็นจุดเริ่มใหม่ของนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น

หลังปี ค.ศ. 1970 สิ่งที่มีอิทธิพลต่อนโยบายสิ่งแวดล้อมมากที่สุดก็คือ ผลการวิจัยของศาลคดีมลภาวะ ในปี ค.ศ. 1972 ได้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการกำหนดความรับผิดชอบในการจ่ายค่าเสียหายจากการก่อให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพโดยไม่ตั้งใจ ในเรื่องของมลพิษทางอากาศ และมลพิษทางน้ำ ซึ่งนำไปสู่การออกกฎหมายเงินชดใช้ผู้ป่วยโรคมลภาวะ ด้วยกฎหมายฉบับนี้ จึงมีการกำหนดขอบเขตของสาเหตุที่เกิดขึ้นอย่างไม่ทางหลีกเลี่ยงได้ เพื่อที่จะให้เกิดการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว แต่มีข้อเสียคือถึงแม้ว่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขมลพิษทางอากาศแล้วก็ตาม แต่จำนวนผู้ป่วยกลับไม่ลดลง และเพิ่มขึ้นไปตามขอบเขตที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนขึ้น ถือเป็นความขัดแย้งในทางสังคมที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับ 4 มลพิษใหญ่ที่เป็นประเด็นถกเถียงกัน ในเวลานั้น ส่งผลให้มีการออกเกณฑ์มาตรฐานบังคับด้านมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ การควบคุมการใช้สารเคมีมีพิษ เช่น ปปรอท และ PCB ที่เป็นมาตรฐานที่มีความเข้มงวดมากที่สุดในโลก

เมื่อทบวงสิ่งแวดล้อมได้เริ่มดำเนินการการบัญญัติกฎหมายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติที่ รัฐมนตรีประจำทบวงเป็นผู้สั่งให้ดำเนินการ ถือเป็นจุดเริ่มของนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่แท้จริง เหตุการณ์ที่ รัฐมนตรีประจำทบวงสิ่งแวดล้อม ได้ออกคำสั่งหยุดการก่อสร้างถนนในเขตป่าไม้หลวง ถือเป็นเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายอุทยานธรรมชาติแต่เดิมเป็นกฎหมายที่เน้นเกี่ยวกับการสร้างสิ่งก่อสร้างเป็นหลัก แต่ได้ปรับเปลี่ยนเป็นการสร้างระบบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ

ในยุคนี้ มีการออกพระราชบัญญัติพื้นที่สีเขียว ในเขตอุตสาหกรรม พระราชบัญญัติอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว ในเขตชุมชน และพระราชบัญญัติควบคุมการตั้งโรงงาน ซึ่งได้มีการระบุสัดส่วนมาตรฐานของพื้นที่สีเขียวลงในกฎหมายดังกล่าว ส่งผลให้จำนวนพื้นที่สีเขียวเริ่มมีมากขึ้น

ในระดับสากลพบว่า การปรับลดค่าเงินดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 1971 และการเกิดวิกฤติน้ำมันขึ้นในปี ค.ศ. 1973 ได้ส่งผลให้ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วโลกได้รับความสนใจน้อยลง แต่ในประเทศญี่ปุ่นความเคลื่อนไหวยังคงมีอยู่แม้จะเข้าสู่ปี ค.ศ. 1974 แล้วก็ตาม โดยมีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนแนวทางนโยบายต่อไป อย่างไรก็ตาม ผลการประชุมสิ่งแวดล้อมมนุษย์ของสหประชาชาติ และข้อตกลงเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมมนุษย์ ที่เป็นมติของที่ประชุมดังกล่าว มีการกล่าวถึงหลักการ OECD ว่าด้วยเรื่องกำหนดให้ผู้สร้างมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย หลักการในแผนของ UNESCO หรือแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมโลกที่ทาง UNEP ร่วมกับ WHO และ WMO จัดทำขึ้น เหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้น และบริษัทที่ไปตั้งสาขาในต่างประเทศ ก็เริ่มให้ความสนใจต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม ก็มีข่าวปัญหาการสร้างมลพิษขึ้นในท้องถิ่นของประเทศที่กำลังพัฒนาที่บริษัทญี่ปุ่นเข้าไปตั้งสาขา ก่อให้เกิดการรณรงค์ต่อต้านการส่งออกมลพิษ นอกจากนี้ ควันเสียที่ออกจากรถยนต์ก็เป็นอีกสาขาหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ ในสมัยนั้นอุตสาหกรรมยานยนต์ได้มีการกำหนดมาตรฐานควันเสียตามมาตรฐานของประเทศส่งออกรายใหญ่คือประเทศอเมริกา โดยไม่สนใจต่อมาตรฐานควันเสียในประเทศ โดยที่มาตรฐานควันเสียที่เกี่ยวกับ คาร์บอนมอนนอกไซด์ ไฮโดรคาร์บอน และไนโตรเจนออกไซด์ ซึ่งถูกระบุในพระราชบัญญัติมาตรฐานควันเสียอากาศของอเมริกาใน

ปี ค.ศ.1975 และ ค.ศ.1976 ได้ถูกนำมาเป็นมาตรฐาน บังคับปี ค.ศ. 1975 และปี ค.ศ. 1976 ของประเทศญี่ปุ่น ด้วย

จากวิกฤติเงินดอลลาร์ และวิกฤติน้ำมันที่เกิดขึ้น ในช่วงต้นทศวรรษ 1970 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมของ OECD ได้เริ่มพิจารณาผลกระทบของนโยบายสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการจ้างงาน อีกทั้งนักเศรษฐศาสตร์ของญี่ปุ่นได้ทำการค้นคว้าวิจัย และแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่าจะมีการบังคับใช้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดก็ตาม ผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจนั้น หาเป็นปัญหาแต่อย่างไร ไม่ อีกทั้ง ทางทบวงสิ่งแวดล้อม ได้พัฒนาต้นแบบแผนการพัฒนาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระยะยาวขึ้น เพื่อที่จะกำหนดเป็นแผนพัฒนาระยะยาว

การดำเนินงานร่วมกัน ของพรรครัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน ที่ร่วมกันออกกฎหมายสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินมาตลอดจนถึงปี ค.ศ. 1973 โดยปี ค.ศ. 1974 เป็นปีที่สิ้นสุดกระบวนการออกกฎหมายมาตรฐานบังคับใช้ในชั้นเบื้องต้น และเป็นปีที่อัตราการขยายตัวของ GNP เป็น - 0.3 % อันมีสาเหตุมาจากวิกฤติเงินดอลลาร์ และวิกฤติน้ำมัน

รอดพ้นจากปัญหามลพิษอันเนื่องมาจากการพัฒนาเข้าสู่ยุคใหม่ของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ค.ศ. 1975 – ปัจจุบัน)

ปี ค.ศ. 1975 ประชากรของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นเป็น 110 ล้านคน และเพิ่มขึ้นมาจนค่อนข้างจะคงที่ที่ 120 ล้านคนในปัจจุบัน มลภาวะที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1970 และเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ อันก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคมและปัญหาการเมือง ได้ผ่านพ้นไปได้ด้วยการบังคับมาตรฐานที่เข้มงวด และความพยายามของบริษัทเอกชน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแนวทางนโยบายที่ได้เริ่มมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชน อย่างไรก็ตาม

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1983 พบว่ามีผู้ป่วยเป็นโรคมินามาตะทั้งสิ้น 1,581 คน อีกทั้งมีผู้ยื่นเรื่องขอการรับรองเป็นผู้ป่วยเป็นโรคมินามาตะอีกกว่า 4,666 คน จะเห็นได้ว่าปัญหาการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร ส่วนมาตรฐานบังคับใช้ต่าง ๆ ได้กลายเป็นตัวป้องกันไม่ให้เกิดมลภาวะ ส่งผลให้ไม่มีปัญหามลภาวะใหม่ๆเกิดขึ้นอีก กล่าวได้ว่า ปัจจุบันเข้าสู่ยุคที่จะต้องคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานบังคับใช้นี้ เพื่อที่จะป้องกันแหล่งมลพิษที่สีอันตรายไม่ให้เกิดขึ้นมาอีก

จากพระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะสู่พระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น

ศาสตราจารย์ โยชิอิโร นิโมระ ได้กล่าวไว้ว่า พระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะก่อให้เกิดผลได้ในระดับหนึ่ง แต่ขาดแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับโลก เกณฑ์มาตรฐานบังคับด้านมลภาวะเป็นเพียงเกณฑ์เป้าหมายตัวเลขของแต่ละประเภทของมลภาวะ และไม่มีการกล่าวถึงปัจจัยเชิงคุณสมบัติของสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม อีกทั้ง พระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะมีลักษณะเป็นกฎหมายทั่วไปที่ใช้คุ้มครองสิ่งแวดล้อม แต่ต่อจากนี้ไปนั้น ควรที่จะศึกษาหลักการของตัวกฎหมายใหม่ ในการกำหนดให้สิ่งแวดล้อมมีความเป็นหนึ่งเดียวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งควรมีการนำเอาระบบการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจในรูปแบบของเงินภาษีด้านสิ่งแวดล้อมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในตัวกฎหมายด้วย โดยแนวทางดังกล่าวนี้ ในพระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมควรทำกรณียกคำ ว่า "สิ่งแวดล้อม" อันเป็นจุดเริ่มของทั้งหมดให้ชัดเจนขึ้น อีกทั้ง ควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลกลาง หน่วยงานปกครองท้องถิ่น และฝ่ายงานอื่น ๆ รวมถึงการทำกรณียกผลกระทบล้อม การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และกำหนดสิทธิของประชาชนในรุ่นต่อไป เพื่อที่จะให้มีการปลูกฝัง

แนวทางพื้นฐานในกฎหมายที่อยู่ในแผนควบคุมสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเพิ่มอำนาจจัดการของทบวงสิ่งแวดล้อม และปรับเปลี่ยนจากคณะกรรมการกลางพิจารณามลภาวะเป็นคณะกรรมการกลางสิ่งแวดล้อม

ก่อนการตราพระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมในประเทศญี่ปุ่น มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวกระตุ้นให้มีการเร่งการดำเนินการด้านนี้ ซึ่งได้แก่ การจัดประชุม UNCED (การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา หรือ “ซัมมิตโลก”) ที่ประเทศบราซิล เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1992 โดยในที่ประชุมดังกล่าวได้มีการลงนามใน 2 ข้อตกลงคือ “ข้อตกลงกรอบที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ” และ “ข้อตกลงความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต” รวมทั้งมีการประกาศ “อาเจนด้า 21” ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการ ที่มีแนวคิดพื้นฐานสำหรับ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ส่งผลให้คณะกรรมการกลางพิจารณามลภาวะ ร่วมมือกับคณะกรรมการกลางพิจารณาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ นำเสนอ “ระบบมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่ควรมี” พร้อมทั้งได้เริ่มการจัดทำร่างกฎหมายพื้นฐานสิ่งแวดล้อม

พัฒนาการสู่พระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมและเนื้อหาในพระราชบัญญัติ

ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1991 คณะกรรมการกลางพิจารณามลภาวะ ตลอดจนคณะกรรมการพิจารณารักษาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติได้รับคำสั่งจากรัฐมนตรีว่าการทบวงสิ่งแวดล้อมให้พิจารณาในเรื่อง “นโยบายสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับยุคสมัยและมีความเป็นสากล” ซึ่งในที่สุดทั้ง 2 คณะกรรมการได้นำเสนอข้อเสนอแนะร่วมกันเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1992

รายละเอียดของข้อเสนอแนะที่นำเสนอมีการกล่าวถึงหลายหัวข้อดังนี้

- (1) ความจำเป็นที่ต้องมีพระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมฉบับใหม่
- (2) หลักการพื้นฐาน
- (3) หน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐบาล หน่วยงานปกครองท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชน
- (4) เป้าหมายของนโยบายสิ่งแวดล้อมและการดำเนินการของทุกฝ่ายตามแผน
- (5) การเพิ่มแนวความคิดด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม
- (6) การจัดเตรียมทุนทางสังคม
- (7) การศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและการนำวิทยาศาสตร์มาใช้ประยุกต์
- (8) การส่งเสริมผู้ประกอบการและประชาชนในการมีส่วนร่วมดำเนินการ
- (9) การได้มาซึ่งชีวิตความเป็นอยู่ที่แข็งแรงสมบูรณ์ในสภาพแวดล้อมที่ดี
- (10) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่พร้อมสมบูรณ์
- (11) การส่งเสริมให้มีการดำเนินการระดับสากลเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

อีกทั้งในคำตอบที่นำเสนอได้มีการกล่าวถึงหลักการพื้นฐานที่ควรมีในพระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมใหม่ 3 สิ่งคือ

- (1) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์และพร้อม
- (2) การสร้างสังคมเศรษฐกิจที่เป็นภาระต่อสิ่งแวดล้อมน้อยและสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน
- (3) การสนับสนุนการดำเนินการในระดับสากลอย่างจริงจัง

หลังจากรับข้อเสนอแล้ว รัฐบาลได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อม และผ่านมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 มีนาคม ค.ศ. 1993 เพื่อผ่านการพิจารณาของรัฐสภาต่อไป

พระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรฐานมาตรการมลภาวะที่ถูกบัญญัติในปี ค.ศ. 1967 เป็นกฎหมายพื้นฐานที่มีเนื้อหาหลักอยู่ที่การบังคับใช้แยกตามประเภทของมลพิษตลอดจนการให้ความช่วยเหลือต่อผู้ประสบภัยมลพิษ ในขณะที่พระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมนั้นมีลักษณะเป็นกฎหมายที่รวมเอา 2 สาขาใหญ่เข้ามารวมกันคือ การลดภาวะสิ่งแวดล้อมซึ่งรวมทั้งมลภาวะกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ พระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมนี้ ได้รับการจัดทำร่างขึ้นจากข้อเสนอดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ขอบข่ายที่เกี่ยวข้องจึงขยายเพิ่มมากขึ้น แต่ไม่ได้เป็นร่างกฎหมายที่ร่างขึ้นใหม่โดยไม่ให้ความสนใจต่อพระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะเดิม แต่จะเน้นความต่อเนื่องกับพระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรการมลภาวะนั้น

มุมมองพื้นฐานของพระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อม

1. เป็นพระราชบัญญัติพื้นฐานที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ

พระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรฐานมาตรการมลภาวะเป็นพระราชบัญญัติพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการส่งเสริมโดยรวม เกี่ยวกับการจัดการด้านมลภาวะ ซึ่งรวมถึงการช่วยเหลือผู้ประสบภัย สำหรับการอนุรักษ์ธรรมชาติ จะมีพระราชบัญญัติในแต่ละเรื่องที่ทำให้ความคุ้มครอง โดยที่กฎหมายเหล่านี้เป็นกฎหมายที่อยู่ในความดูแลของหน่วยราชการอื่นที่ไม่ใช่หน่วยราชการด้านสิ่งแวดล้อม และไม่ได้มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่เป็นแม่บทครอบคลุมการบริหารราชการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับงานสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด

ส่วนในพระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมได้มีการระบุถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ที่เป็นตัวกำหนดแนวทางของการจัดทำนโยบาย โดยได้กำหนดไว้ว่า

(1) ให้คงรักษาสภาพที่ดีของโครงสร้างทางธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม เช่น บรรยากาศ น้ำ และดิน เพื่อให้สามารถคุ้มครองสุขภาพของมนุษย์ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชีวิตความเป็นอยู่ อีกทั้งอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างเหมาะสม

(2) คงไว้ซึ่งความหลากหลายของระบบนิเวศน์ อนุรักษ์พันธุ์ของสัตว์ป่า และคงรักษาความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ พร้อมทั้งอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลายเช่น ป่าไม้ พื้นที่การเกษตร แหล่งน้ำ ฯลฯ ให้มีความสอดคล้องกับเงื่อนไขทางสังคมและทางธรรมชาติของท้องถิ่น

(3) คงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่สมบูรณ์พร้อมระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

ดังนั้น พระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมจึงมีบทบาทในฐานะที่เป็นพระราชบัญญัติแม่บทที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม ทั้งงานบริหารราชการด้านมลภาวะ และงานบริหารราชการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

2. มีการจัดทำแผนแม่บทด้านสิ่งแวดล้อม

กฎหมายพื้นฐานสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดไว้ว่า “รัฐบาลจะต้องจัดทำแผน ที่เป็นพื้นฐานของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการดำเนินการตามนโยบายอย่างมีแบบแผนและโดยองค์รวมในแนวทางเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม”

3. มีการนำระบบส่งเสริมด้านเศรษฐกิจมาใช้

ในร่างพระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อม ได้มีการระบุไว้ว่า “รัฐบาลจะต้องใช้นโยบายในการเพิ่มภาระทางเศรษฐกิจให้กับผู้ที่ก่อภาวะสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อให้เกิดความพยายามที่จะลดภาวะต่อสิ่งแวดล้อม อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และนำไปใช้ประโยชน์ในระดับ

สากลได้ ดังนั้นการสำรวจผลกระทบที่มีต่อภาคเศรษฐกิจ หรือผลที่ได้จากการอนุรักษ์ อีกทั้งกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินมาตรการนั้น ให้ใช้นโยบายดังกล่าวในการที่จะป้องกันอุปสรรคของการดำเนินการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจและความร่วมมือของประชาชน”

4. มีการกำหนดหัวข้อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับโลก

พระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อม ได้มีการนิยามเกี่ยวกับ “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลก” ไว้ โดยระบุไว้ว่า “เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งหมดหรือบางส่วนของโลก ดังเช่น ปรากฏการณ์โลกร้อนหรือการทำลายบรรยากาศชั้นโอโซนอันเนื่องมาจากกิจกรรมของมนุษย์ทั่วโลก ทะเลที่สกปรก ตลอดจน การลดลงของพันธุ์พืชสิ่งมีชีวิต และเป็นสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนสวัสดิภาพของมนุษยชาติ และสุขภาพที่ดีของประชาชนในประเทศให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่พร้อมทางด้านวัฒนธรรม” และได้ระบุเกี่ยวกับข้อเสนอ “การส่งเสริมระดับสากลเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ข้อกำหนดที่เป็นแนวทางปฏิบัติคือกำหนดการให้ความช่วยเหลือกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับโลก ในพื้นที่

ของประเทศที่กำลังพัฒนาหรือโดยการให้ความร่วมมือระดับประเทศ

อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น ยังคงมีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติมเช่น

- (1) สิทธิตามกฎหมายในการที่จะได้รับสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี หน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง หน่วยงานปกครองท้องถิ่น หรือปัจเจกบุคคลที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- (2) การจัดทาระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับ
- (3) การกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
- (4) ความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานของรัฐด้านสิ่งแวดล้อมใหม่ แทนที่ทบวงสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่

การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ประเทศญี่ปุ่นได้ผ่านมาในอดีต น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางและการดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี เพื่อจะได้ไม่ต้องประสบปัญหาดังที่ประเทศญี่ปุ่นได้ผ่านมาแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- Cameron, Owen. 1996. 'Japan and South-East Asia's Environment.' In Parnwell, Michael J.G. and Bryant, Raymond L. (eds). *Environmental Change in South-East Asia: People, Politics and Sustainable Development*, London and New York: Routledge.
- Porter, Gareth and Brown, Janet Welsh. 1991. *Global Environmental Politics*, the United States of America: Westview Press.
- Schreurs, Miranda A. 2002. *Environmental Politics in Japan, Germany and the United States*, United Kingdom: Cambridge University Press.
- พระราชบัญญัติมาตรฐานมาตรฐานมลภาวะ (ภาษาญี่ปุ่น)
- พระราชบัญญัติประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ภาษาญี่ปุ่น)
- พระราชบัญญัติพื้นฐานสิ่งแวดล้อม (ภาษาญี่ปุ่น)
- พระราชบัญญัติอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (ภาษาญี่ปุ่น)
- พระราชบัญญัติป้องกันมลภาวะทางอากาศ (ภาษาญี่ปุ่น)
- พระราชบัญญัติป้องกันมลภาวะทางน้ำ (ภาษาญี่ปุ่น)
- พระราชบัญญัติป้องกันมลภาวะทางกลิ่น (ภาษาญี่ปุ่น)
- พระราชบัญญัติควบคุมมลภาวะทางเสียง (ภาษาญี่ปุ่น)
- พระราชบัญญัติควบคุมมลภาวะทางแรงสั่นสะเทือน (ภาษาญี่ปุ่น)
- พระราชบัญญัติน้ำใช้ในอุตสาหกรรม (ภาษาญี่ปุ่น)
- พระราชบัญญัติความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการป้องกันมลภาวะของผู้ประกอบการ (ภาษาญี่ปุ่น)
- Schreurs, Miranda A. Assessing Japan's Role as a Global Environmental Leader, http://www.econ.usyd.edu.au/download.php/vol23no1PS_Schreurs.pdf?id=4001
- Japan: Environmental Issue, <http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/japanenv.html>
- Japan, Ministry of Foreign Affairs. 1977. *Environmental Policy of Japan*, Tokyo: Ministry of Foreign Affairs.
- Japan. Ministry of Environment, Quality of Environment in Japan, http://www.env.go.jp/policy/hakusyo_e/honbun.php3?kid=221&bflg=1&serial=165
- พระราชบัญญัติมาตรการการจัดการพิเศษเกี่ยวกับสารไดออกซิน (ภาษาญี่ปุ่น)
- กฎหมายเกี่ยวกับส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (ภาษาญี่ปุ่น)
- กฎหมายเกี่ยวกับการกำจัดและทำความสะอาดของเสีย (ภาษาญี่ปุ่น)
- กฎหมายเกี่ยวกับเงินชดเชยผู้ป่วยโรคมลภาวะ (ภาษาญี่ปุ่น)
- กฎหมายเกี่ยวกับการเอาผิดต่อผู้ก่อมลภาวะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ (ภาษาญี่ปุ่น)
- กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการโครงสร้างด้านการป้องกันมลภาวะในโรงงานที่กำหนด (ภาษาญี่ปุ่น)
- กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันมลภาวะของดินในพื้นที่เกษตร (ภาษาญี่ปุ่น)
- กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมมาตรการเพื่อป้องกันภาวะโลกร้อน (ภาษาญี่ปุ่น)